

TIẾNG-DÂN

聲 La Voix du Peuple 民

BÁO QUÂN
Số 173, đường Đông-bà Huế
Hộp thư số 61
Giấy phép số 62
Giấy phép: TIENG-DAN - Huế

Không cái gì
nương dựa vững
bằng cái tin.
杖莫如信
(Tả trung)

GIÁ BÁN	
DÔNG-PHÁP	NGOẠI - QUỐC
Một năm - \$500	6000
Sáu tháng - 2.50	3.50
Ba tháng - 1.50	2.00

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho
M. TRẦN BÌNH-PIEN. - Ai
đăng quảng-cáo, việc riêng,
xin thương - nghị trước.

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút
HOYNH - THUC - KHANG
Quản-ly
TRẦN BÌNH-PIEN

CÁI GƯƠNG THẬT TIN

CHÁNH-PHỦ MỚI TRUNG-HOÀ ĐỐI VỚI DÂN-TỈNH AN-HUY

Lâu nay các báo ta thường thuật chuyện Tàu, mà người đọc báo cũng thích nghe chuyện Tàu. Tàu là một nước lớn bên phương Đông, về khoảng cận đại đây lại cung một sản phẩm cho liệt cường trên thế giới mùa nháy đủ trò, toán cầu đều châu mắt vào; huống nước mình ở một bên cạnh, há lại không chịu ngóng chờ người lớn mà xem coi một ít lớp tuồng hay sao? Nói chuyện Tàu, nghe chuyện Tàu, cũng như ngày trước học chữ Tàu, cho là thói quen cũng được đi. Song lưu trung phải biết có việc to lớn mà không có quan thiết gì đến mình, có việc nhỏ mà lại đáng làm gương cho mình. Như vấn đề Mãn-châu cùng câu chuyện giao thiệp với các nước lớn là việc trọng yếu, mà đối với việc nước mình không dính liểu gì, vì việc vô lực ngoại giao, mình không có quyền nói đến; còn việc phân định quyền hạn các viện chánh pháp cũng đàn hạch quan lại, xem như việc thông thường nhưng đối với việc mình, lại có cái giá trị nên quan sát, đáng làm theo đều hay (như phân quyền) mà bỏ đều không tốt (như dùng người lỗi thời) Xin thuật một chuyện chánh phủ mới Trung-hoa thất tin với dân tỉnh An-Huy (安省) như sau này:

giao khẩn cấp mà trả lời cho dân chúng rằng: «Hiện tình ngoại nạn này, các đại lại ở địa phương không thể đi động, dân An-huy hãy nhẫn nại v.v.» Thế là đối với vụ Trần - điều - Nguyên, chủ tịch tỉnh An-huy, mà gọi là «hữu biện pháp», không khác gì đối với vấn đề Mãn-châu bị quân Nhật chiếm lãnh mà nói rằng «vô biện pháp» vậy.

Đường đường một chánh phủ trung ương mà đối với một vị quan địa phương sơ đẳng sơ duôi, thất tín với dân như thế, còn mong làm được việc gì to lớn nữa? Nói rằng quốc nạn, lại càng sai lầm: đương lúc quốc nạn gian nguy cần phải thu phục nhân tâm, trừ khử bọn tham nhũng cho cái nền nội trị được vững vàng, thì đối ngoại mới có hậu viện. Nay nhân việc quốc nạn mà thất tín với dân thì oai tín trung ương đã sa sụp rồi, lấy gì mà đối ngoại?

Ấy đó, đối với vô lực Nhật bản mà nói rằng «vô biện pháp» còn có chỗ nguyên; đến đối với dân An - huy đã hứa rằng «hữu biện pháp» mà rút cuộc cứ khoanh tay ngồi nhìn thì bảo dân chúng tin vào chỗ nào?

Đức không Từ có nói: « Từ xưa đều có chết, dân không tin thì không đứng được ». Nhà chánh trị đối với dân chúng, nên giữ lời hứa thay!

X. T. T.

Viên cựu tổng trưởng tài chánh Nhật bị ám sát

M. Janosuke Inouye cựu tổng trưởng bộ tài chánh Nhật mới bị ám sát bằng súng lục hồi 8 giờ đêm hôm 9-7-32.

Vừa bước xuống ô-tô trước cửa trường học, định đi thuyết tân thân sự ứng cử của một người trong đảng Dân-Chính thì có một người trẻ tuổi bắn chĩa súng ra, nhưng không trúng thì lên đồng đảng dứt chạy mất.

Hàng thủ khai rằng: Y sợ đi ám sát ông Inouye là vì y cho rằng cái cảnh đời khổ của họ binh dân hiện nay là do cái chánh sách giá cả chặt chẽ của ông ấy gây ra.

VỤ QUAN PHỦ Thân - trọng - Dục

Vụ Thân - Trọng - Dục nguyên Tri - phủ Hòa - da, bị đày ra vụ cộng - sản giả ở Phan-thiết, trước đây báo - báo đã nói rõ.

Mấy người lòng phẫn đã bị đày từ lâu rồi mà án quan phủ chưa biết; hiện còn đương xét xử.

CHUYÊN THIẾT

CHUYÊN MỘT NGƯỜI XÒ LÃ CÓ TIẾNG

IV. - THẦY KỸ BỊ MẮC LỬA

Ở Tourane có một thầy-kỹ, vợ mất sớm, trong nhà thường bừa bộn, nếu hay có tánh ương nọ kia. Một buổi chiều kia, thầy đi làm việc về, thấy thư toán trước giao nhà thầy ở một người thanh-niên khỏa áo chiếu tờ bình như đương còn tìm số nhà.

— Xin chào thầy, ở đây này có một gian chưa ai thuê phải không, thầy?

— Tôi không được rõ cho lắm, Thầy thuê nhà để ở hay để buôn?

— Tôi có ý mở một tiệm chụp ảnh. Thầy không biết tôi, chứ tôi thì từng biết tiếng thầy đã lâu. Từ ngày có cái, thầy đã tính nơi nào khác chưa?

— Tôi câu đó mà hai người bạn đứng tay lại nhưng trong giấy lát đã hóa ra ra quen. Giấc tay nhau vào nhà, vì điều thuốc chén trà mà câu chuyện sinh nhai đôi sang câu chuyện gia đình, câu chuyện gia đình đôi sang câu chuyện chơi nởi. Khi khách bước ra về, khách với chủ đã hóa ra hai người bạn chí thân.

Cách vài buổi chiều, người thanh niên kia lại đến chơi nhà thầy kỹ.

— Này anh, tôi đã tìm cho anh được một nơi rất tốt. Chỗ này, nó sẽ đi qua đây. Anh xem như này, ở đây ngay đêm này tôi sẽ đi giới thiệu cho anh.

Thầy kỹ lưỡng ngược đánh thòng thòng, cứ đi đi lại lại, ngồi một nơi không yên.

Một chập, có một đoàn đàn bà con gái, người đi chợ về, kẻ đi kháo về, rảo qua trước cửa thầy kỹ. Thầy kỹ thấy bạn mình mở cửa bước ra, lại gần một người thiếu nữ; rất xinh, gọt đầu chảnh, nói với nhau ít câu, rồi trở vào.

— Anh thấy chưa? Nó đẹp. Thế thì đêm này, nhé?

Thầy kỹ không trả lời gì, song trông cặp mắt của thầy nhấp nháy, cặp môi của thầy lép nhép, thì người bạn của thầy đã hiểu ngay rằng thầy đã quá ưa cảm xúc với cái «bạn tình» của mình.

— Anh nghĩ, tôi về ăn cơm đã, tôi này chờ giờ tối sẽ lại.

Người thanh-niên bước ra chưa được mấy bước thì đứng lại, bộ nghi ngại, mồm tôi lấy bút phờ xem, nghĩ một chập nữa, rồi quay trở lại.

— À anh, tôi phải phiên anh một chút; khi này tôi ra đi, mà tôi báo mua cho anh một cái cây lưa; nhưng tôi quên đem liền. Anh làm ơn đưa tôi mượn đó 10\$, có lẽ nửa tối cầm lại trả. Quân tử tiền tài phải cho phần mình, tôi để lại cái «bon pour» đây.

Người thanh-niên miệng vừa nói, tay vừa rút chiếc stylo ra, xé một tờ giấy trong cuốn carnet của mình, viết «bon pour 10\$»; ký tên rồi đưa cho thầy kỹ.

— Anh chỉ phải thôi! Giấy mà làm gì? Thầy kỹ vừa nói, vừa móc túi lấy hai tờ giấy nắm đưa cho bạn.

Bạn về rồi, thầy kỹ cơm xong, ngồi chờ. Chín giờ, chín giờ rưỡi, mười giờ, mười một giờ... Thầy chờ mãi đến hai giờ khuya, không thấy bạn trở lại, bên ộp đầu xuống báo mà ngủ.

Chiều ngày mai không thấy bạn trở lại, chiều hôm một cũng không. Thầy kỹ sinh nghi, bên đem đi.

Nuôi ếch

Ếch thuộc về loài vừa ở nước, vừa ở cạn. Lúc mới nở thì nó giống con nòng nọc, nghĩa là nó có đuôi, không có chân, không có phổi mà thở bằng go. Về sau nó biến hình: go nó tiến dần đi, bẩy giờ nó mới có phổi; đuôi nó rụng, chân nó mọc ra. Nó có bốn chân, hai chân trước thì ngắn mà bốn ngón không liền nhau; chân trước đó dùng để đỡ mình nó, chứ không phải để đi lại. Còn hai chân sau thì thực dài và có 5 ngón; 5 ngón đó có một cái móng dính lại với nhau. Loài ếch dùng chân sau vừa để nhảy, vừa để bơi. Lúc nó ngồi thì mình nó thẳng, còn hai chân sau gập lại. Loài ếch không đi được; nó chỉ nhảy mà nhảy rất mau; nó bơi cũng giỏi.

Ở ngoài da nó nhiều hạch; hạch đó rỉ ra một chất nước làm cho mình nó lúc nào cũng ướt ướt. Tuy vậy da nó cũng thông hơi được. Xương nó nhỏ, phổi nó ăn thông luôn ngay với miệng. Còn quá tim nó có ba ngăn.

Trong miệng nó có lưỡi, ở lưỡi lại có thứ hạch rỉ ra một chất dính như hồ, nhờ chất ấy mà lưỡi nó bớp dễ ăn rất nhanh. Ếch đẻ lại có hai cái túi để kêu cho to. Túi đó ở cạnh cuốn họng, khi nào nó đầy hơi thì nó nổi lên, trông thấy rõ lắm.

Chỗ nuôi ếch. - Nuôi ếch rất dễ: một cái đầm nhỏ, một vũng nước tù-hãm cũng đủ cho nó sống. Nói tóm lại, chỗ nào ít nước quá nuôi cá không được, thì nên nuôi ếch. Tuy vậy, về mùa hè, ở những chỗ nuôi ếch bao giờ cũng phải có một ít (Xem qua trang 2, cột 5)

T. S. Thú v

(1) Trong anh em độc giả, ai biết điều gì hơn, xin chỉ bảo giùm, soạn gửi rất cảm ơn. Xin cứ viết thư về tòa báo T. V.

Giá con bò chết

Ở nhiều nước có nhiều thứ vật đến một lúc thì biến mất không trông thấy một con. Có lẽ vật cũng như người, nhiều khi gặp bệnh truyền nhiễm mà phải tiêu diệt cả nói giống chúng? Hoặc giả môn học vệ-sinh của người phát minh nhiều thứ lạ, nên trừ hết được các thứ vật nguy hiểm cũng không biết chừng.

Vì dụ như thứ bò chết, ở ta thì không làm gì hết, mà ở bên Đức thì thấp được làm công việc ra. Và các nhà tự nhiên học lại ra công tìm kiếm. Giống bò ấy để đem về nghiên cứu, nên giống kỹ hóa ra được giá vô cùng.

Có một học-viện bên Đức mỗi năm phải chi ra 6 vạn vàng Đức để gởi qua xứ Ukraine và trên bờ sông Volga bên Nga mà mua bò chết, vì gần đó chỉ có Nga còn giống vật kỹ mà thôi.

Họ cho mua bò chết để nghiên cứu, vì giống vật này có một bộ máy chuyển vận rất đặc biệt làm cho nó nhảy lên được một trăm lần cái bề cao của nó. Nếu loài người cũng có bộ máy như vậy thì sẽ nhảy cao được hơn một trăm sáu chục thước tây.

G. H.

đuôi của chuyện thuật lại cho một thầy cũng ngồi với mình một hàn giấy nghe.

— Anh lại mắc mưu Mê - xê M. rồi chờ chi! Mũi dũa bọ anh thế là đi đời! Còn có thiếu-nữ nọ chết lại một người chỉ em chỉ của nó đó thôi!

Biết chuyện

CÁI GÌ TÀN BỘ?

— Từ Âu hóa truyền sang xứ ta, hác xem có cái gì tàn bộ hơn? Cậu B. hỏi báo X.

— Cậu nói tàn bộ, giới thuyết rộng quá, ai biết đâu mà trả lời. Vì trong xứ mình đã nhiều cái đổi khác trước, thì gọi là tàn bộ cả sao?

— Không phải thế, tàn bộ, nghĩa là cái gì ở Âu tây truyền sang mà người mình làm theo được như người tây, mà người tây họ khen ngợi kia.

— Thiếu gì, thế phát Âu trang đủ rồi, có kém gì ai. Tiếng tây, bực ra cũng lạnh lẽo. Cao một bậc nữa, nghi vấn, báo quán, tây học sấm rọi kia.

— Cũng chưa phải, vì cốp tốp bôn đồ tây, đầu đúng một thế nào cũng không hơn người tây được. Còn nói tiếng tây cũng đã có tiếng nhạc «học con vẹt», người tây có chịu gì mình đâu? Đến cáo tờ báo ở dưới tòa kiếm duyệt, nghị trường còn có kẻ «bình hoa dựa cột» xen vào, bên Âu tây đâu có thấp hèn như thế? Lấy cái gì mà gọi là tàn bộ?

— Vậy thì cậu nói cái gì?

— Theo con mắt tôi xem, trong chữ Âu hóa ở xứ ta mà xứng được 2 chữ «tàn bộ» chỉ có «sân tiệp». Báo xem: bà con ta trên vài ngàn năm như tang hôn đình đám, làm chay, hát bội ăn mừng, trầu nước tiệc có đeo cái thân quyền (cồng) theo, không mấy khi làm tiệc trông bao giờ. Mà làm tiệc có để dâng gì, chỉ vài mưới người, chỉ dọn đẹp có chỗ, ngồi đã khó nhọc thay, chưa nói đến sự ăn uống rượu trà nọ kia. Ngày nay ở thành phố, nói chiều 8 giờ mở tiệc, thì trong mấy giờ đồng hồ đã sấm ra cái tiệc sang ngay. Muốn gì có ấy không cần bộ mà được thế sao?

— Cũng chưa sao gọi là hơn tây được.

— Ấy, hác xem ông Tổng trưởng thuộc địa sang đây chưa đây một tháng mà ngài đã mệt với sự ăn tiệc. Chính ngài cũng công nhận là hơn tây kia. Mà nếu ngài ở lại chừng vài ba tháng, thôi thì ngài sẽ thấy khắp giải đất chữ S này đầy những không khí tiệc, còn cái gì tàn bộ hơn nữa?

— Cậu nói có chừng, tôi lại nhưn đó mà nhớ thêm một cái tàn bộ nữa: là «Discours».

VẠN-VẠN

Cảm tác

Trăm năm cuộc thế tưởng không trôi,
Ngọc đăng cày cưa thả lạ lòng.
Cổ thể có thân đến báo trang,
Thiền tiên thiền học phải thành không.
Vết tay trẻ nhỏ xem tường hải,
Thật đây nhà sang ép nọ công.
Càng muốn đi lên vào cửa Phật,
Lòng đá nở nở bóng Tiên Rồng.

Nam-18

Cảm tác

Tạo hóa sinh ta giữa hội này,
Chức là phò thác việc chi đây?
Non sông một gánh mang ơn nước,
Lên xuống trăm năm trả nợ đây.
Là một ruộng dâu con sấm sét,
Trên non trời biển hội đồng mây.
Đã người phải tình sao chạ phải,
Hạ lại ăn rồi cứ «bò tay».

Hàm hân-Nhĩ

Đi xe lừ cảm tác

Cái máy vận minh khéo khéo đây,
Mười ton chỗ nặng một ton đây.
Khỏi phân nghĩ nghĩ lòng mảy mảy,
Tiếng chuông om sòm trực đất đây.
Mau giùm đường trường đi chỗ nào,
Hạt hàng cây núi chợp chợp đây.
Mở đường thân đất công trình lớn,
Hỏi bác nhà quê bác có hay?

Trúc-chi

Hãy xem bài!

CHẲNG QUA VÌ TIỀN

đang nơi trang ba

Ưng thuốc độc mà tự tử

ở nước Mỹ về hạt Pa-lac-Bat, Nhi-Lục c. Bội-Hắc phu nhân năm nay 22 tuổi, đã có 4 đứa con. Nhân chồng bị cái nạn thất nghiệp không lấy gì nuôi con, người nhờ lại mình có vào hỏi báo hiểm thổ mạng 1000 đồng, định uống thuốc tự tử để lấy khoản tiền báo hiểm ấy mà nuôi 4 đứa con kia. Việc ấy có người biết. Khi phu nhân uống thuốc thì có kẻ đưa ngay một nhà thương chữa trị, cứu lại được. Tin ấy đồn ra, các nhà từ thiện quyền trợ cho phu nhân một số tiền to.

VIỆC THẾ-GIỚI

Trung Nhật xung đột - Tình hình An-đô - Tại Hội nghị Tái bình

Ở Mãn châu

Đã-Vinh 9 Fvrier. - Trong một cuộc chiến tranh ở Mãn-châu trên bờ sông Tả-linh gần Trich-châu, quân Nhật giết chết hơn một ngàn quân thổ phủ và nghĩa dũng và bắt một vạn hai tù binh.

Trên đường thiết lộ Trung-đông đã đi lại được như thường, đoàn đường tiếp với đường Tây-bá-lợi-á cũng thế.

Tình hình Thượng hải

Thượng-hải 9 Fvrier. - [Về phía Chapei] trên nghe có tiếng súng nổ lên thành. Trái phải Tàu ném vào là giới quốc tế, một người dân bà Anh bị thương.

Đô Vở quân Nhật đến thêm, nghe đó đi chiếm được miền thượng lộ.

Thượng-hải 11 Fvrier. - Tình hình Thượng-hải hôm nay cũng không thay đổi. Tàu bay ném một vài quả bom xuống Chapei. Sáng hôm nay Trung-hoa bắn lại. Trong miền Võ-trương nghe tiếng súng nổ liên tục. Theo tin gần đây thì người Nhật đương chờ quân cứu viện trong ba ngày nữa thì đến.

Tuy rằng đại tướng Mac-Naghton nghi trường hội đồng thành phố là giới quốc tế và viên tá hực sự Hoa-kỳ Cunningham phải kháng-lân bay Nhật vẫn bay ở trên 6 giờ.

Các quan chức Nhật-bản phân không chính phủ Trung-hoa về việc liên Tân báo chất vấn đại úy Takahashi coi một chiếc tên bom trong khi người sống Hoàng-phố.

1700 dân Tân đã bị liệt Thương-bại đi Hàng-châu hôm nay.

Người Tàu bán súng vào chiến hạm Nhật

Theo báo cáo người Nhật, sáng hôm 11 Fvrier quân liên Tân đóng ở Nam-tao gần là giới Pháp đã bán vào chiến hạm Nhật Yokawa trong khi quân Nhật đương làm là kỹ niệm vì hoàng đế họ người dân bà Anh bị thương.

Báo cáo của kỹ niệm rằng người Tân có hành động như thế thì Chah-phê Nhật sẽ thẳng tay đối phó.

Người Tàu đóng binh

Đã-Vinh 11 Fvrier. - Người Tân vẫn đóng binh ở miền Bắc. Năm vạn lính đóng ở tỉnh Sơn-tây do Diêm-Uch-Son chỉ huy đã bị kéo lên đánh quân Nhật ở Nhật-hà.

Lực quân Pháp đến Thượng hải

Thượng-hải 11 Fvrier. - Chiến hạm qua, sáu trăm lực binh Pháp đã ở dưới chiến hạm Wadest Rouman lên và đã vào đóng trong là giới Pháp ở về phía Tây Bắc thành phố Thượng-hải.

(Xem qua trang 4: Việc thế giới)

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ

JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

Sao đánh người ta?

Khi chín giờ mai ngày 16-2-32 kỷ giả vào nhà thương thăm người bệnh, khi ra gần đến cửa trước, bỗng thấy một người đàn bà độ trên 30 tuổi, vừa chạy vừa khóc, hỏi đầu đuôi thì chị này làm cụ li ở nhà hộ sản (maternité indigène) bị đánh. Câu chuyện như sau này:

Người đàn bà này khi mai tới vào phòng bệnh ôm mền chiếu nhõm ra thay, vì cả hai tay mắc ốm nề nên không khép cửa phòng lại được, bà đỡ nào đó (sage femme) thì rầy la, chửi mắng rồi đánh 2 tai giữa mặt, nơi mày mắt bị tím bầm. Bà đau đau quá phải khóc. Bà bảo nĩa im lại đợ tay nắm lấy tóc chận vào trong vách rồi xách dù đi xi-nhả-lê với qua trên. Người đàn bà ấy không biết nói tiếng tây sự bà thêm hét thêm, phải bị đuổi, nên chạy theo mà xin bà tha lỗi. Không biết bà kia có tha cho không?

T. T. NGHE-AN

Tịch biên gia sản

Sáng hôm 29-1-32. Bang tá, phó trưởng cùng mấy tên lính tới nhà Nguyễn Xuân Khôi, ở phố Đặng, để tịch kê. Mẹ Khôi là bà Huệ có

GIẤY TỜ CHUYÊN NHIỆU

Bữa 12-2 vừa rồi có đến 50 tù chính trị giam tại nhà phố Hòa-lô Hanoi tên tỉnh Sơn-la.

Hiện tù giam tại nhà phố Hòa-lô là 1.000 người; 4 người bị án tử hình, 60 người bị phạt lưu chung thân và khổ sai chung thân, 95 người bị án khổ sai hưu ban, 17 người bị án tội đồ và 93 người bị kết án cấm cố.

Nghe nói tên Bô-chỉnh Hương-yên là Trần-vân-Trình bị án 5 năm tù về vụ ăn hối lộ của dân, đi mượn đám thanh toán trước đời hôm 12-2 tại số 52 phố Lang Diêm rồi. Có gáo ăn trộm lại không gáo chĩa đòn?

Bà con nên coi chừng kẻ mặc mưu bọ phân lừa mà khấn, như vừa rồi Ngộ Báo có dâng một tên thợ sơn ở số nhà 31 phố Hàng Nón, giả làm một thám đi xoáy tủa đã bị nhốt khám.

Có 30 tù chính trị ở Bắc kỳ đến vào Saigon để phục chuyển tàu đi Côn-lôn.

Vừa rồi Hồng-Hải là yếu nhân của hội kình Thái-bình đã bị bắt tại Lai-Lê-Sơn-Phát thuộc chỉ bộ ở Văn-nam về Bắc-kỳ cũng bị bắt.

Trong nhíp lết, ở lao Vinh có tha hết 71 người tù chính trị.

Mới rồi 2 người Việt-nam trốn Côn-lôn lách dính trên một chiếc bè ở vịnh Xiêm-la đã bị bắt giao cho lãnh sự Pháp ở Bangkok. Lại có 19 người Việt-nam vượt ngục Côn-lôn sang xứ khác làm kẻ cũng bị bắt ở Xiêm giao về Saigon.

CÙNG QUI ĐỘC-GIÀ

Các Ngài còn thiếu tiền báo, hãy nhớ, gọi về cho để tiện việc sổ sách, rất cảm ơn.

kêu van rằng gia sản là do tay hai ông bà gây dựng ra, chứ không thừa làm được gì. Vì bà bảy giờ mình già sức yếu phải nuôi một bảy cháu dại, nếu nhà nước tịch biên tài bà cháu sẽ chết đói. Chưa biết rồi quan trên có thấu tình cho chăng?

Nguyễn Xuân Khôi trước đã cáo án 9 tháng về vụ tổng tiền ở làng Hưng nhàn, phủ Hưng nguyên. Vua mới ra khỏi lao máy tháng, Khôi lại can về việc hội kín, bị tòa Nam An Nghệ an kêu án chung thân.

Nghe dân những chính trị phạm bị án trên hai năm đều bị tịch biên gia sản cả.

Vợ chồng Tôn gia Chung đã bị án. Tiếng dẫu đã đăng tin Tôn gia Chung và vợ là Nguyễn Thị Kỳ bị bắt tại phủ An Sơn. Nay được tin Chung can về việc tịch bộ hội kín, bị tòa Nam An Vinh kêu án chung thân và để phát phối vào Kontom. Còn Thị Kỳ thì bị kêu án tại huyện ba năm.

H-i người em cụ tú Kiên cũng bị bắt. Cụ tú Nguyễn đình Kiên có hai người em ruột, một người tên là Nguyễn Xương bỏ nhà trốn bị viên tri huyện Hương Sơn bắt được và đẽ kêu án 13 năm tù. Còn một người nữa là Nguyễn Đăng độ trước bị bắt ở Saigon giải về, cũng bị giam tại lao Hatinh.

HÀ-TỈNH
Có phải hưng công đại
chấn không?
Ở làng Văn-trình, huyện Nghi lộc, vừa mới khi công đắp con đường từ Quán-hành tới Tráo n's, giải 19 cây số.
Nghe dân nhà nước đã cho một số bạc 160000 để làm hưng công đại chấn. Không hiểu vì sao, làm đã 8, 9 ngày mà không cho dân một xu nào, lại bắt phu rất ngặt, người nào không đi thì xiết đồ, lấy của.

Tổng Văn-trình là một tổng đói nhất trong huyện: nào chết đói, chết rét, nào bỏ nhà trốn, vườn hoang đi kiếm ăn. Cái lỗi khổ của dân ấy, thiệt không kể xiết. Chẳng biết lấy gì ăn mà đi làm con đường ấy?

NHỮNG NHÀ ĐẠI-LÝ BÁN SÁCH TIẾNG-DÂN
BẮC KỲ
Nam kỳ thư quán Hanoi
Cát Thành 40 Rue de Chanvre Hanoi
Quốc Tuấn Librairie Haiphong
Nam Tân 84 Bd Bonnal Haiphong
Tổng cái Trường Hạ Long
thư điểm Hongay
TRUNG KỲ
Tam Kỳ Thư Quán Vinh
Mr Lê thanh Cảnh rue Paul Bert Huế
Quan hải thư điểm Gia Long Huế
Lê thừa An Tourane
Nguyễn tấn Hà Faifoo
Hàn Lâm Commercant Phan thiết

Bắt được kẻ bỏ thơ nặc danh sao lại tha?

Tên Em con ông Liêu-Tên ở Cây gố (Mý duê, Chăm xuyên) vì muốn đòi con ông Tiểu Chi làm vợ, song ông này không bằng lòng mà lại gả cho con ông Đĩ Ngoạn. Tên Em siết mỗi tư hiêm, bèn viết thơ nặc danh nói ông Tiểu Chi và ông Đĩ Ngoạn chứa cọng sản và xuất tiền.... Trong thơ lại nói cả ông Chương Thuỷ (vì hiêm vậ) cũng theo cọng sản. Ông Đĩ Paú ở đồn gần đó biết được thơ nặc danh ấy, bắt tên Em hỏi thì nó thú nhận. Ông Đĩ Paú giải nó vào đồn Voi (Kỳ anh). Quan Đồn xét quá vội, rồi giao về huyện Chăm xuyên làm án. Không rõ thế nào bữa 28 tháng chạp năm ngoái, tên Em lại được tha. Là thật!

Trung nguyên

Bang tá những nhiều

Chàng tôi xin kể chuyện của ông Bang tá đồn C. K. (thuộc xã Cổ kính tổng Đông, phủ Thạch hà) là Ng. T. Ông ta trước có dự vào đảng cộng sản, nhưng vì những thủ đoạn tư lợi của ông nên bị đảng kỷ khai trừ. Sau đó ông ta xoay ra làm Bang tá rồi lại thì bang những thủ đoạn tư lợi. Trong dân ai sẵn xu thì vô sự, trái lại ai không tiền thì dẫu không chỉ mặc lòng cũng bị lời thôi.

Thủ đoạn một người thừa hành như thế, dân gian có thể nào thờ được không? Một người dân

QUẢNG-TRỊ
Riêng vui một cõi
Sang đầu năm Nhâm thân, ở thành phố tỉnh Quảng trị có má, tay dưng xin phép lập ra giữa chợ 2 sòng cờ tam cúc và 1 sòng bài lờ. Từ bữa mở một lễ lờ này, suốt ngày suốt đêm, trống mỗ inh ỏi. Quang cảnh thành phố nào nhứt là thường.

Nào các quan, các thầy, các cậu, các cô, lũ lượt không thiếu một hạng người nào. Lúc này là lúc kinh tế khủng hoảng, hàng bà sa số sanh linh bị thất nghiệp. Kia, mấy n'ân đồng bào Nghệ Tĩnh bị tai nạn dồn dập, cơm k'ông có mà ăn, nhà không có mà ở, dờ sống dờ chết, mà riêng mình thành phố tỉnh Quảng-trị có cái cảnh vui vẻ lạ thường chớ!

Kẻ cười người khóc, cuộc đời lắm trò không ai hiểu được. Mà biết đâu trong đám cười há há hóm nay, lại không có kẻ khóc hu hu ngày mai!

CẨM-phong
QUẢNG NAM

Ông Khổng cũng bị lợi dụng?

Trong tháng giêng tây ở phủ Duy Xuyên có phó phủ đoàn là Tả tá Đ n'h bá Phần và cửu phẩm giáo sư Trịnh L'ệu đi khắp phủ biên quyển bạc để sưu văn miếu và mua tư diển trò cụ Khổng. Các ông biên rằng sang năm b'ỉ tách tiền học, cho học Hán tự lại văn văn.... Cách tổ chức thiệt có lý thú!

Cuộc lạc quyền này đã có xin phép quan trên. Ban trị sự gồm có năm sáu người, trong đó có vài bác

hư quan. Cuộc quyền này có nhiều đặc tính hơn các cuộc quyền khác. Như ai có cọng nhiều cũng tốt, mà li cũng phải hai đồng sắp lên một được. Còn như vị hảo tâm nào cọng hai chục thì được hàng phố mưng lại một câu đối; năm chục thì một b'ỉe trường; một trăm thì được tám hiên sơn sơn thép vàng.

Nhờ học l'au nay phải cái kiếp tro tàn kh'ôi l'ành. may d'au gần đây người ta có y' muốn nh'oa nh'um lại, thì than ôi, đã có người lợi dụng ngay ông đồ của nó. Khoa lợi dụng vậ!

Phong viên

NAM-KỲ

Sắp gặt thuế thương chánh? Ngày mùng 3 Tết, tại bến Saigon, có tàu Claude choppe ở Bắc vào, quang cảnh bên Tàu có vẻ rộn rịp mà các viên chức sở đoàn lại li hơn ngày thường. Ông Tây O một nhà vận tải ở Saigon mới định thừa nh'ip mà chơi cho sở đoàn một c'li

Giữa lúc hành khách lên xuống, ông Jauffert, đội gác Thương-chánh, thấy trên cái xe cam-nhông của ông O. chỗ đến 9 tháng đồ to tướng nói là đồ hành trang. Thấy thế ông Jauffert bảo mở ra xem, thì té ra cả chia (khuàng đều là tơ lụa Trung-hoa, cân nặng đến 930ka, tính giá hàng đ'ang 20.000\$, và giá thuế thương-chánh đến 11.000\$.

(Trích Trung-Lập)

CAO-MÊN

Truyền đơn cọng-sản Nam-vang. — Bấy lâu sở Mật thám Nam vang vẫn lo canh tuần rất nghiêm n'ạt và đề phòng những tay cọng sản lan vào đất Cao mên. Thế mà trong đêm mùng một Tết, thiên hạ đương lo vui chơi, thì ngoài đường các tay đồ đệ Lê Ninh rải l'ang truyền đơn khắp thành phố, xúi dân làm biểu tình phản đối chính phủ trong ngày kỷ niệm Cọng sản mùng tám tháng ba.

Hiện nay sở mật thám đương lo truy tìm mấy tay chủ động và lo đề phòng rất nh'ặt những sự rối ren xảy đến để giữ gìn lấy sự trị an trong xứ.

T. L.

Đường lớn nhứt ở Au châu

Ở Tây ban nha về hạt Lợi duy lập có cái đường lớn Cách Lan Đứơc, có tiếng nhứt trong nước. Đường ấy kiển trúc ở khoảng giữa hai xứ Né Tây và Mặc đôn, đứng trên đường cái trông xuống thì thấy Địa trạng bãi, độ cao của nó là đứng bực nh'ặt trong nước Tây ban nha.

Mới rồi tám bộ nước Tây ban nha lại k'ết trúc thêm một con đường cao hơn nữa. Đường này chung quanh rất cao nên cách kiển trúc khác biệt hơn đường Cách Lan kia; và cao hơn cả các đường toàn cả Âu châu nữa. Đứng trên đường ấy thấy biển gần Gia n'á đại, không khi t'ươi l'ợt, rất là thích hợp với người d'ương bệnh và khách du ngoạn. Đường ấy trên thì thường cảnh núi, dưới thì trông cảnh biển, so với các miền gần bờ Địa trạng bãi, không kém chút nào mà về đẹp lại hơn x'p mấy. Mục đích kiển trúc con đường này là để chiêu du khách thế giới.

SỐ TỰ SÁT Ở NƯỚC ĐỨC TỪ NĂM 1928 ĐẾN NAY 125.000 NGƯỜI

Một tờ Tạp-chi y chính nước Đức mới tuyên bố rằng thống kê từ năm 1923 lại nay số người tự sát đến 125.000. Trong thành phố vào trên 100.000 dân cư, số tự sát đến 33%, nhiều hơn những thành phố nhỏ và có công nghệ. Những xứ làm nông thì số tự sát lại bội lên. Người ta lại chắc rằng số tự sát ấy càng tăng thêm nh'ất là những nhà k'ho học lợi n'ăm, và những người th'ời làm việc.

HUYNH-THUC-KHANG CONG-TY

Chuyên-trách lập-cổ, vốn 30.800\$00

Hội số tại Đường Đông-Ba, HUẾ

R. C. TOURANE N° 4

GIẤY MỜI NHÓM ĐẠI-HỘI-ĐỒNG THƯƠNG-NIÊN (1)

Thưa các Ngài Cổ đồng,

Chiều theo khoản 29 trong điều lệ Công-ty, xin mời các Ngài đúng 8 giờ sáng ngày chúa-nhật 28 FÉVRIER 1932, tức là ngày 23 tháng giêng năm Nhâm-Thân, đến nhóm Đại-Hội-Đồng thường niên kỷ thứ năm, tại nhà chớp ảnh TAM-TÂN (Cinéma Tam-Tân) ở đường Paul Bert Huế.

ĐỀ MỤC NGHỊ-SỰ:

- 1) Duyệt số năm 1931.
 - 2) Bàn hai viên Hội-đồng kiêm-sứ.
 - 3) Vấn đề chia lời.
 - 4) Xét việc đi qua trong năm 1931 và bàn việc tiến hành sau này.
- Nếu Ngài nào bận việc không đi được, thì xin ký giấy ủy-quyền (theo mẫu dưới đây) cho một vị CŨ-ĐỒNG KHÁC, thay quyền quản-đội trong khi đến dự Đại-Hội-Đồng.

Huế, le 20 Janvier 1932

QUẢN-LÝ

HUYNH-THUC-KHANG

KIỀU GIẤY ỦY-QUYỀN

Tên tôi là _____
cũ-dồng Công-ty Huỳnh-Thúc-Khang, làm giấy này để giao quyền cho một vị cũ-dồng khác là ông _____
thay mặt tôi quyết nghị các khoản trong kỳ Đại-Hội-Đồng thường niên nhóm ngày 28 Février 1932 tại Huế.
le _____ 1932
Ký tên: _____

(1) Giấy mời này có giá trị cho từng người xin nhớ đem theo, để tiện việc ghi tên vào sổ nhóm

NUÔI ÉCH

(Tiếp theo trang nh'ất)

nước, nếu ở đó có nhiều ốc và sâu bọ, mà loài ech lại thích tới ăn-nấp ở đấy.

Nuôi ech ở gần ruộng, gần vườn lại còn một điều lợi nữa là nó bắt b'ít sâu bọ cho mình, thành ra cây cối không bị sâu bọ tàn phá.

Ech đẻ. — Đến ba tuổi, ech hết lớn. Bấy giờ nó mới sinh đẻ, nó thường đẻ vào tháng 5, tháng 6 tây, con đẻ bao giờ cũng nhỏ hơn con cái.

Đến độ ech đẻ thì chúng nó tự cái lại ở một chỗ có nhiều cỏ và gáo b'ỏ. Bụng con ech đẻ bấy giờ to ra. Nó nh'ảy lên trên lưng con ech cái mà ôm chặt lấy trong 12-15 hôm liền. Trong mấy hôm đó, con đẻken luôn miệng, nghe róc cả tai.

Lúc con ech đẻ ôm lấy con ech cái thì con cái đẻ. Trứng nó tròn, đen và không có vỏ. Chúng quanh trứng có chất nh'ầy làm cho nó dính thành một r'ay dài. Con cái vừa đẻ thì con đẻ vừa to dần dương khí ra; phải có dương khí đó, về sau trứng mới nở. Con cái đẻ xong thì con đẻ búong nó ra, rồi hai con đều bỏ trứng lại đó, không nhìn gì tới nữa.

Trứng nở. — Khi trứng mới ở trong bụng con ech cái ra thì nó chìm xuống nước. Nhưng chỉ vài hôm, nó lại nổi lên trên mặt nước. Đó vài hôm nữa là nó nở ra nòng nọc. Lúc mới nở, con nòng nọc không có mắt và không có chân, nó có đuôi, đầu nó hơi dẹt. Bấy giờ nó ở dưới đáy nước và thở bằng g'oc như cá vậy.

Nòng nọc biến hình. — Nó được 15-20 hôm rồi, con nòng nọc mới biến hình: Bấy giờ sinh ra mắt và hai chân sau, cách 15 hôm nữa mới mọc chân trước. Còn đuôi nó cứ tiêu dần, rồi rụng. Lúc con ech đẻ biến thành toàn thân thì nó bắt đầu thở bằng phổi. Kể từ lúc trứng nở cho đến lúc nó thành bình, con ech phải mất độ 70-80 hôm.

(Còn nữa)

Những sự nguy hiểm trong khoảng chiến tranh

Theo tin Luân-đôn ngày 11-2-32, có mấy nhà buôn thuê chở hàng ở Luân-đôn sang Thượng-hải, mỗi 100 cân (livres) thì bảo hiểm đến 20 tiền linh (nh'ư phát l'ang Pháp). Họ bảo hiểm chỉ trong 15 ngày sau khi tới chỗ. Điều khoản định trước rằng những hàng ấy có gì k'ho cho đến khi giao lời sẽ trả hàng. Thường thường những món hàng gửi lời nơi vùng l'au các quốc gia lập thì 100 cân buộc phải 10 tiền linh, vì cái lệ hoặc có chỗ tạp d'ạn và thuốc súng có thể làm nguy hiểm cho những chiếc tàu ấy.

Sự hành động của quân Nhật ở Thượng hải và sự thấy trước về cuộc chiến tranh làm cho l'ãng giá bảo hiểm về sự chở hàng như thế.

TÂN-VIỆT-NAM THƯ-XÃ

Vô gia-đình 500 trang
Đông-chu liệt-quốc 560 trang
Giá 1\$00 — QUAN-HẢI — HUẾ

Làm sao cho cuộc HIỆN-TẠI

được vững bền, ấy là trách nhiệm đương nhiên của chúng ta;

Làm sao cho cuộc TƯƠNG-LAI được r'ực rỡ, ấy là hy vọng duy nhất của chúng ta.

KIM-LAI TẬP-CHÍ

Mỗi số 0\$12
Ba tháng (13 số) 1.50
Sáu tháng (25 số) 2.80
Một năm (50 số) 5.00

BẢO-QUAN:
87 -- đường Gia-long -- 87
HUẾ
Giấy thiếp tất : KIM-LAI HUẾ
Giấy nói số 94

THAM THIÊN-ĐƯỜNG

Cung - chúc tân-niên

100 Bâ Chevrouzet

HAIPHONG

